

2. hluti: ÖNDUNARVEGUR

Kafli 6 Öndunarhjálp

Líffærafræði og hlutverk öndunar

- Allar lífverur þurfa súrefni til að lifa.
- Heilinn þolir ekki meira en 4-6 mín á súrefnis.
- Þegar að heilafrumur skemmast er það óafturkræft.
- Öndunarkerfið flytur súrefni til frumna og fjarlægir koltvísýring frá þeim.

Öndunarvegur

- Athuga meðvitund.
- Opna lokaðan öndunarveg.
- Athuga með vökva, aðskotahluti eða tennur.
- Fjarlægja með fingrum eða sögi.
- Viðhalda öndunarvegi.

Að opna öndunarveg

- Ennis- hökutak
- Kjálkatak

Fjarlægja með fingrum

1. Setja sjúkling á hliðina.
2. Settu fingur upp í munninn.
3. Sveigja fingurna og hreinsa munnhol frá tungurót og út.

Sog

- Fjarlægja stærri bita með fingrum.
- Ekki fara með soglegg lengra en þú sérð.
- Gott að mæla soglegg líkt og kokrennu.
- Ekki soga lengur en:
  - 15 sekúndur í einu fyrir fullorðna
  - 10 sekúndur í einu fyrir börn
  - 5 sekúndur í einu fyrir ungabörn

Að viðhalda öndunarvegi

- Viðhalda skal öndunarvegi með einni af eftirtöldum aðferðum:
  - Hliðarlegu
  - Kokrennu
  - Nefrennu

Hliðarlega

Kokrennur

- Notaðar til að viðhalda öndunarvegi.
- Má aðeins nota í sjúklingum án kokviðbragðs.
- Getur virkað sem viðmið og hjálp við sog.
- Nauðsynlegt að velja rétta stærð.

First Responder

Your First Response in Emergency Care
Third Edition

Verklept : kokrennur

1. Velja rétta stærð.
2. Opna munn sjúklings.
3. Setja kokrennuna öfuga inn með gómi að tungurótum.
4. Snúa kokrennunni 180° og koma henni fyrir á réttum stað.

AAOS

First Responder

Your First Response in Emergency Care
Third Edition

Nefrennur

- Notast bæði í sjúklinga með eða án meðvitundar.
- Ætti ekki að nota í sjúklinga með grun um höfuðáverka.
- Velja rétta stærð.
- Nauðsynlegt er að smyrja nefrennur fyrir notkun.

AAOS

First Responder

Your First Response in Emergency Care
Third Edition

Verklept : nefrennur

1. Þekja nefrennuna vatnsleysanlegur sleipiefni.
2. Flái að miðnesi.
3. Renna nefrennu í nösina alveg að kraganum.

AAOS

Teikn öndunar

- Góð öndun:
  - Gott ris og fall brjóstkassa
  - Góð inn/útöndunarhljóð frá munn/nef
  - Loft að koma inn/út úr nefi/munni
- Ónóg öndun:
  - Hávaðasöm öndun, hvæs eða vökvahljóð.
  - Hröð eða hæg öndun
  - Fölvi eða blámi á húð
  - Öndunarstopp

Að leiðrétta öndun

Inngrip til aðstoðar öndun geta verið :

- “Vasa” maski, blásið beint eða með belg og maska.
- Einnota vörn, s.s. dúkur með ventli.
- Munn við munn.

Verklegt : “vasa” maski eða belgur og maski

1. Opna öndunarveg með ennis/höku taki eða með kjálkataki..
2. Þétta maska að andliti sjúklings.
3. Anda í gegnum munnstykki.
4. Öndunarbelgur með maska.
5. Þétta maska og kreista belg saman

Verkefngt : öndunarhjálp ungbarna

1. Meta meðvitund.
2. Opna öndunarveg með ennis/höku taki og meta öndun með að horfa, hlusta, þreifa.
3. Framkvæma öndunarhjálp.

Aðskotahlutur í öndunarvegi

- Orsakir
  - Tungan og barkalokan
  - Aðskotahlutir
- Lokanir öndunarvegs geta verið:
  - Að hluta til
  - Algjör lokun

Að fjarlægja aðskotahlut

- Leita að teiknum.
- Finna neðsta hluta bringubeins og nafla.
- Framkvæma kviðarþrýsting.

Kviðarþrýstingur á meðvitundarlausum

- Staðsetja aðra höndina fyrir ofan nafla og neðan bringubeins og setja hina hendina ofan á.
- Þrýsta niður og upp.

Ungabörn og börn

- Soða munnhol.
- Fjarlægjið einungis hluti úr munnni ef þið sjáið þá.
- Á ungabörnum á að slá 5 sinnum á bakið og þrýsta 5 sinnum á brjóstið í stað kviðarþrýstings
- Passa að sveigja höfuð ungbarna ekki of langt aftur.

Sérstakar aðstæður

- Sjúklingar með stoma
- Þaninn kviður
- Falskar tennur, brýr
- Önduraðstoð í ökutækjum

Verklegt : öndunaraðstoð í ökutæki

1. Til að opna öndunarveg, setja aðra höndina undir höku og hina við hnakka.
2. Lyfta höfði í hlutlausu stöðu til að opna öndunarveg.
